

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'
ENG E D E L M É V E L.

o o o o o o o o

Nro 13.

Költ|Bétsben, Böjt-elő Havának (Februáriusnak)
16-dik napján 1796-dik Elztendőben.

Hadi Környütlállások.

Az Alsó-Rajnai Ts. Kir. Seregnek új-
jonnan nevezett Fő-vezérje Károly Fő-
Hertzeg mellé, Tanácsosokká, és Segítő-
társakká rendeltettek: Gróf Bellegarde Ge-
nerálison kívül, Báró Lauer Generális;
és Márki Satelér is.

A' Trieri Választó - Hertzeg, mint a'
Prümi Benedictinus Hertzeg-Apáturságnak
örökös Administrátora, azt voksoltatta ma-

O

ga részéről, a' Német-Birodalmi Rendek által adandó újj hadi summa eránt tartott tanátskozások' alkalmatosságával: hogy míg ő V. Hertzegségének egy darab földje, és valami kevés pénzze vagy kreditje marad: kész lessz abból szolgálni a' Birodalom' közönséges óltalmazására. “

Thal-Ehrenbreitsteinből Jan. 31-dikén: — „Tegnap, vízenn indúlt innen Generális Hertzeg *Vürtemberg Neuwied* felé. Egy tsemó frantzia vígyázó Katonaság (Pikét), melly *Urmütznél* állott, meg látván a' hajót, olly vakmerőségre vete medett; hogy húfzornál több lövéseket tett puskákból a' Hertzeg felé. Ezenn meg rontása a' Hadszüntetés eránt való Kötésnek, tudtára adódott haladék nélkül a' *Koblentzi* Fr. Kommendánsnak, ki meg is ígérte, hogy tellyes elégtételt (satisfactiót) fog adni. “

Koblentzből Febr. első napján: — „A' Frantziák által reánk vetett előbbeni adó sints még ki-fizetve: midön most újra 600 ezer kész-pénz lívert juttatának reánk kész pénzzül, azon 600 millió líverből, mellynek a' *Frantzia* Nemzettől való költsön kívánását egyátallyában szükségesnek ítélte a' Direktórium, a' Fr. Közönséges-Társaságnak fenn-tartására: 's ugyan azért Törvényyé tsinálták a' Törvényhozó-testnek két Tanátsai. Hogy a' mondott hat százezer líver kész-pénzből álló summát

annál bizonyosabban ki-kaphassák Városunkból a' Frantziák: 30 előkelő Lakosinokat árestromban tartják mint Kezeseket tulajdon házaikban, két két emberrel strázsáltatván őket, melly strázsákat nem tsak eleséggel kénteleníttetnek tartani a' Kezesek; hanem még fizetni is. Ollyanok leg többnyire a' Kezesek, kiknek másodszor 's harmadszor is vagyon már most ez a' sorsok. A' Káptalan' Dékánnya *de St. Castor* Úr is, egy a' Kezesek' ízáma között, ki utánn a' Templomba küldöttek bé a' Frantziák, 's onnan kísértették el az Isteni szolgálat' végződésével, mint fogoly Kezest önnön házához.

Zweybrücken Városa, negyvenezer forintnyi részét tartozik fizetni a' hatfáz millió lívernyi erőltetett költsönnek.

A' *Pisgrü* Kollégája *Zsurdán Vezér*, *Páris*ba menvén a' Seregétől, minekutána ottan egynehány rendbéli beszéllgetéseket (konferentziákat) tartott volna a' Direktórium' Tagjaival, és a' Hadi-dolgokra-ügyelő Ministerrel: ismét vissza-tért Jan. 25-dikénn a' Seregéhez.

Valamint a' *Basíleai* Fr. Ministert *Barthelémyt*, úgy *Pisgrü* Vezért is; szemmel tartatja a' Direktórium, különösen a' végre ki-küldött Emberei által.

Kolóniába, egy új Fr. Nemzeti Kommisszárius érkezett.

Luxemburg Vára, védelmezhető állapotba helyezettették.

Az *Orosz Tsázárné*, derekasan rekrutáztat az újjonnan foglaltt *Lengyel Tartományokban*.

Szerviának minden Erösségei védelmezhető állapotba helyezettődtek. — *Bulgariának* Fő-városában *Viddinben* (*Bodonban*), négy ezer Katonákkal szaporították az *Őrizet* száma, és még azon kívül a' *Város* környékére is feles számú *Korpus* gyűlekezik a' mint írják.

Dániának Fő-városából *Koppenhágából* Jan 26. dikánn: — „A' jövő taválszra ismét nyóltz líneabéli nagy Katona-hajókat és hat Frégátokat készített fel az idevaló *Admirális* (*Tengeri-dolgokra ügyelő Kormányzó*), még pedig úgy, hogy a' melly órában venni fogják azok a' parantsolatot, mindjárt ki-indúlhassanak a' nagy tengerre. — Hasonló készülétek tétetnek a' mint halljuk, *Svéd Országban* is: hogy valamint a' két közelébb múltt esztendőben egyesítette vólt magát egy *Hajóssereg* a' miénkkel: úgy egyesítse ebben az esztendőben is. “

Nagy - Britanniából. —

Londonból Jan. 26 dikánn: — „A' *St. Domingói* *Rojalisták*' panaszát, mellyel *Deputatusok* érkeztek ide, igyekezni fog *Ministeriomunk* el-igazítani annál ha-

marébb: mentől szükségesebb ezenn el-igazítás arra a' végre, hogy foganatos lehessen *S. Domingó*bann a' segítség, mellyel *Christián* Admirálisunk útnak indult már most, mi-nekutánna jó szelet kapott: a' nevezett Sziget felé. “

St. Domingó Szigetebéli *St. Nicolas Mole* nevű Helységből a' múltt Nóvenbernek 9-dik napján költ egy Tudósítás, melly szerént a' *Montalembert* nevét viselő és *Angliai* zsóldon vitézkedő Frantzia Katonaságnak Al-Kommendánsa *Gr. Bruges* meg-támadván a' Pártosok' táborjokat, ezeret közzülök a' hartz mezején marasztott, és annakutánna *Redisson* nevű jó tanját is el-vett tőlök.

„ A' Spanyolokkal való had' kezdésről most ismét nagyon beszéllnek. “

(*Génuai* Levelek is úgy írúnak arról, mint könnyen meg-történhetőről.)

„ A' *Pantheon* nevezetű épületben, maskarás bál tartatott a' múltt tsötörtökön. Mintegy hétfázra ment az állortzás Személyeknek száma, kik között egy igen meg-különböztette magát a' többektől: mert rongyos ruhában, bilíntsekbenn, és bé-lakatolt szájjal jelent meg. “

„ Az Ország-gyűlés' Második-Táblájábéli Nem-ministériális Rész' Fejének *Fox* Úrnak szünetése napját, olly számosann in-neplették a' Baráti és Követői tegnapi naponn, hogy a' London, Korona, és Vas-

matska, nevű Vendégfogadókon kívül még többekbenn is kellett asztalokat teríttetni. Az először nevezett Vendégfogadóban Hertzeg *Bedford*; a' másodsor nevezettben pedig *Erskine* Úr vólt az Elölülő.“

„ Az *Irrlándiai* vagy *Hiberniai* Ország-gyűlés újra el-kezdődött Jan. 21--dik napján. A' Király' képében mondott Beszédjére a' Vice-Királynak Gróf *Camden*-nek, azonnal meg-határozta az Ország-gyűlés a' köszönő-válasz-adást, melly köszönő Válasz, a' Királyi Jelentésnek helybe-hagyását és annak tellyesítése eránt való ajánlást szokta magában foglalni.

„ Angliának *Chester* (*Cestria*) nevű Városában egy Jövendő-mondó Asszony tá-mada, ki magát *Britanniának* nevezi, és valamint *Brothers*, ki hasonlóképpen Pró-fétának adta vala ki magát: úgy *Britannia* is, újj *Frantzia* módra képzelődik, és sok rosszat jövendöl *Angliának*. “

A' *Londoni* Wighklúbról, mellyben, a' Ministériommal ellenkező leg-főbb Személyek, vagynak eggyesülve, írtuk már másszor, hogy Az, az egész Országban fióktársaságokat gyűjt maga mellé a' végre, hogy azoknak szavokat eggyesítvénn a' magáéval, hathatósan kérhesse a' Királyt a' két tudva lévő újj Törvényeknek vizs-fza-vételére, mellyek közzül az eggyiknek tzéllya, a' Király' személyének bátorsága;

a' másiknak pedig, a' pártos zenebonáskodásoknak el-távoztatása. Most már nyomtatásbann is ki-adta az okokat, mellyek által buzdítani kívánnya a' Nemzetet, az említett Törvények ellen való maga ki-nyilatkoztatására: 's ki-adta ezen ki-nyilatkoztatás' formáját is.

Frigyes - Belgyiomból. —

Ezen Közönséges - Társaság' Tartományairól nem lehet még a' leg-újabb Tudósítások szerént is írni, hogy mindnyájan meg-eggyeztek volna a' frantzia módi Nemzeti-gyűlésnek fel-állításában.

Frantzia - Országból. —

A' had folytatás eránt való szándékát ki-nyilatkoztatta a' Direktórium, egy Írása által, mellyet a' Törvényhozó-Testnek Iffjabb Tanáttsához küldött egynehány nappal Jan. 27-dike előtt. Említett Írásában t. i. jelentette a' Direktórium, hogy Ő, ajánlott Békességet az eggyesültt Hatalmasságoknak, olly mérséklett feltételek alatt, a' millyeneket tsak meg-engedhetett a' Nemzet' méltósága: de azt tudják meg — *úgymond* — a' Frantziák, hogy nem lehet nékiek addig Békességre lépni ellenségjeikkel, míg meg nem gátolták azokat, szándékjaiknak végre-hajtásában. Az utolsó táborozásbéli kevés szerentséjeket a' frantzia Seregeknek, tulajdoníttya a' Direktó-

rium, a' vontató- és Katonák alá való-lovakból lett nagy meg-fogyatkozásnak, mellynek ha mentől elébb eleje nem vevődik: úgy, szerentsétlenségnél egyebet nem lehet várni: másképpen pedig, eleit nem lehet venni jó móddal ezen fogyatkozásnak, hanemha az egész Közönséges-Társaság' földjén, minden harmintz lóból egy, hadi szolgálatra el-vevődik. — — Az Ötízázak' Tanáttsa, minekutánna két magános Ülésekben tanátskozott vólna, a' Direktórium' feltételéről: bírta annak további szorossabb meg-visgálását egy Kommisszióra, melly, Jan. 27-dik napján a' Direktórium' kívánságához képest adta a' maga vélekedését. A' Tanáts ki-nyomattatta ezen vélekedést.

Az Ötízázak' Tanáttsa, két magános Ülésekben tanátskozott a' Közönséges-Társaság' pénzes-háza' állapotjáról. A' Finántz-Minister *Faypoult* le-téfi a' maga hívatallyát.

A' *Belgyiomi* Nemzeti-jószágok' egy részének el-adása eránt engedelmet nyert a' Direktórium, a' Törvényhozó-Testtől.

A' Vének' Tanáttsabéli *Dupont de Nemours* nevezetű Tag, reménylhetőnek írja a' maga Újságában a' Békességet, 's igen kommandállya is azt, egy Angliai Históriának el-beszéllése által: A' História ebből áll: Az Angliai Királyság eránt, minekutánna tizenegy esztendőig hadakoztak

vólna egymással *Edmundus* és *Carnutus*, történik, hogy a' mint még egy újj nagy viadalra ki-állították vólna már mind ketten; tsata-rendbe Seregeiket a' *Tame'* partjára: egyfzerre azt kiáltotta mind a' két Sereg, hogy, vagy viaskodjanak *Edmund* és *Carnut* magok: vagy pedig egygyezzenek-meg. A' két nagy Bajnokok tehát szembe-fzállottak egymással egy Szigetetskében, 's fél-óraig tartott igen heves tusakodássok által, úgy meg-fárasztották egymást, hogy egy formán kéntelenek vóltak mind ketten egy kevés pihenést venni. Pihenéssek' közben; nagy fegyvereikre támaszkodva, minekutánna meg-ditsérték vólna egymást mind ketten jeles vitézségjeokról; azt jegyzték meg, hogy keservesen fogna esni minden bizonyal két ilyen Hérósok között, mint a' millyenek ők vólnának akármellyiknek, ha meg-fofztaná életétől a' másikat; melly észrevételnél fogva, jobbnak találták az egygyességre való lépést; 's meg-határozták, hogy osszák meg magok között szép fzerént az Országot, a' minthogy ki is szabták barátságosan mind a' kettőjök birtokainak határjait. — Ennek a' két Úralkodók' össze-békéllésének hafznát vették az Anglusok.

A' vénebb Nemzeti Képviselők' Tanátsábann egy istenes éneket is éneklettek 31. Jan. 21. dikén muzsika mellett az Ének-

lők, mellynek kezdete e' vólt: Dieu puissant, daigne soutenir la Republique naissante. (Hatalmas Isten, méltóztass meg-tartani a' most született Közönséges-Társaságot.)

Temérdek sokaság gyülekezett vólt össze Páris Városán kívül Jan. 21-dik napján arra a' térségre, melly *Márs* mezejének neveztetik: de leg-nagyobb részé a' Gyülekezetnek Nézőkből állott: tsupánn a' Jákobínusok vóltak, önnön tettzéssek szerént való valóságos Inneplő-társsai a' Direktóriumnak, kik valamelly zászló formára illy titulussokat írták fel magoknak: Patriotes de 89 (1789-dik esztendőbéli Hazafiak.) De éppen el nem érték tzéllyokat a' Jákobínusok: mert nem tsak biztató szót nem vehettek a' Direktórium' akkori Elölülőjének *Rewbell*nek szájából; sőt inkább olly terhes prófétziát kéntelenítették hallani: hogy nem fog többé a' Retentés' országa, az az a' Jákobínusok' uralkodása vissza-jöni. — Néh. F. 16-dik *Lajos*ról nem tsak nem szóllott egy szót is *Rewbel*; hanem még messziről való tzélozást se' tett reá; hanem tsak azt vítatta közönségessen, hogy a' Királyi Igazgatás' formájának nem szükség, 's nem is lehet többé fel-állani a' frantzia földön.

A' *Párisi* Lyceumnak most folyó iskolai esztendeje, kezdődött *Nivose* Hónapnak első napján (Déc. 21-dikén); és végződik *Brumaire* Hónapnak első napján

Oct. 22-dikén). A' kik letzkéket akarnak hallgatni ezen Lyceumban: személly szerént tartoznak tzedulákat váltani, a' melyeknek elő-mutatása mellett bé-járhassanak: és ezen tzedulákat másoknak által nem engedhetik. Illyen tzeduláért egyg esztendőre tartoznak a' Férjfi-személlyek két ezer lívert előre fizetni: az Asszony-személlyek pedig ezeret. Az első fél-esztendőben következő letzkék fognak tartatni: A' Physikából, *Deparcieux* által, első és 7-dik napokon, egyg órától fogva kettőig. A' Chímiából, *Fourcroy* és *Vauquelin* által, 4-dik és 8-dik napokon, egyg órától fogva kettőig. Az Anatómiából, *Sue* által, 2-dik és 5-dik napokon, 7 órától fogva 8-ig. A' Litteráturából, *La Harpe* által, első és 7-dik napokon, 7 órától fogva 8-ig. A' Geográphiából, *Mentelle* által, 3-dik és 6-dik napokon, egyg órától fogva kettőig. A' Nyelvnek filozófiai esméretéből, *Sicard* által, 5-dik napon, 7 órától fogva 8-ig. Az Astronómiából, és a' Hajókázás' tudományából, *Deparcieux* által, második napon, egyg órától fogva kettőig. Az *Angliai* nyelvből, *Roberts* által, 2-dik és 6-dik napokon, 6 órától fogva hétig. Az *Olafz* nyelvből, *Boldoni* által, 3-dik és 8-dik napokon, 6 órától fogva 7-ig. A' Mezei gazdaskodást: *Germinal* Hónap' első napján (Mártz. 21-dikén) kezdik el ta-

nítani *Silvestre* és *Coquebat*. A Fűvész-tudományból (Botanikából) való letzkék is *Germinal*' eleivel kezdődnek.

Parisból Jan. 25-dikénn: — „A' Papiros-pénz-készítésében foglalatostkodott Mester-embereknek fele részét el-botsáttatta már a' Direktórium.“

Republicain François nevű Párisi Újság írja, hogy az *Ami du peuple* titulusú Újság' Kiadója egy nagy Munkát kezdett nyomtattatni, mellybenn a' Robespierri igazgatás' formájának a' mostani felett való jósága mutogattatik: de ezen Munkának el-szélesztését meg-gátolta a' Direktórium.

Elegyes Tudósítások,

A' Párisi Svéd Követ Báró *Staël* mellett Secretáriusságot viseltt *Signeul* Urat, Generális-Consullá nevezte ugyan tsak Párisban a' Svéd Udvar.

*Lemberg*ből írják, hogy a' *Krakkóiak* ki-világosították egéssz Várossokat, 's úgy fogadták bé abba örvendezve Jan. 5-dikénn a' Ts. K. Katonaságot.

A' *Spanyol* Felsőekkel, kik az Ország' el-járására indultak Jan. 4-dik napján, leg-alább is útnak ötezer Személlyek.

A' *Szárdíniai Király*' *Lakóvárosából* *Turin*ből Jan. 21-dikénn: — „Tele vagyunk Városunk Katona-Tisztekkel. Soha annyi *Sz. Mórítz* keresztjét ki nem ösz-

tott hamarjábann az Udvar, mint mostanság. Még Alhadnagyok is igen sokan megkapták azt. — Teatromaink, minekutánna egész esztendő által zárva tartattanak; ki-nyittatván mai napon, úgy meg-teltek, hogy a' kik, a' Játék' kezdődése előtt egy órával akartak oda bé-menni: már helyet többé nem kaphattak. “

A' *Svéd* Igazgató-Hertzeg, egy Munkát dolgozott, melly, a' Lovas-Katonaságnak leg-jobb móddal lehető intézetjét foglallya magában. Ez a' Munka mihelyt ki-jött nyomtatásban, azonnal egy exemplárt belőle, Kir. Generáladjutáns B. *Cederström*hez küldött a' Szerző, ajándékban, következő értelmű ajánlást írván abba beléje: *A' Svéd Lovasság' kormányozó Generálissához B. Cederström*hez. „Ezt a' Munkát, mellyet szintén húsz esztendőknél el-forgása alatt, vizsgálva folytatott tapasztalásaim után készítettem üress óráimban, senkinek jobban nem ajánlhatom, mint egy olly Barátomnak, a' ki, velem együtt a' leg-kétségesebb ki-menetelű környülállásokbann áldozta fel idejét a' *Svéd* hadi erő' állapotjának meg jobbitására. Óhajtom, hogy bár melly tsekély aján-dék legyen is ez; úgy vétettség, mint egy hív és szíves Barát' barátságának és háládatosságának áldozattya.

Az *Amérikai Szabad Közönséges-Társaság' Lakosinak* száma nem ment fellyebb

1790-dik esztendő' végével, három millió, kilentzszáz hufzonkilentzezer, háromszáz hufzonhatnál; a' múltt esztendő' vége felé pedig, a' Fő-kormányfzék' eleibe terjesztett fel-számlálás szerént, reá ment vólt már öt millióra 's kétszázötvenezerhatyszáz kilentzvenre. — A' Fő-Kormányfzék' örökös Elölülőjéről *Washingtonról* nevezetett újj Városban is hétezer házak vagnak immár.

Magyar Ország.

Szerviával hatátos széleinkről írják, hogy mivel *Szerviának* egyéb részeiből még a' Fő-városba *Belgrádba* is behatott már a' pestises nyavalya: ez okon, 29-dik Janáriustól fogva meg nem engedődik a' Miéinknek személly szerént való egyesülése a' *Belgrádiakkal*. Általában halálos büntetés vagon mind azok ellen kihirdettetve, a' kik, valamelly Török Birodalombéli emberrel mérészelnének egygyüvé jöni. A' kereskedés ugyan nem szakadt félbe: de *Levelek* által foly, melly *Leveleket*, minekutánna azok, szokott ideig tartattak vólna a' tisztulás' helyeinn: a' *Zimonyi (Semlini)* Komendáns vész magához, 's adja által a' Személlyeknek, a' kikhez vagnak útasítva.

Rosnyóról Böjtelő-havának 3-dikánn: „Mi nállunk ollykor 's többnyire ködös lágy az idő; sokszor szép; néha essős is.

Az utak meg-romlottak; a' kereskedés az által gátoltatást szenved, a' fzekerezés igen bajos. A' gyümölds-fáknak fakadásától: mellyhez e' mostani idő-járásnál fogva nagyon láttatnak azok készülni, igen tartunk. “

„ A' mi helybéli Évangélika Oskolánkban, a' tanuló Iffjúság' elméjének foghatóságához képest készültt Kivonatbann, 'a *Debretzeni Tudós Társaság* által ki-munkáltt *Magyar-Grammatika* taníttatik. “

Báts Vármegyei *Fekete-hegy* nevezetű Camerális Helységben, a' múltt Növ. 4-dik napján egy oda való Lakost, három lovával együtt a' menykő agyon ütött.

Béts.

Az Udvari Teátromban *Tomeonival* együtt *Szeffzi* vólt egyik Első Énekes Afzifzony. Ezt igen akarta a' Teátrom Vice-Direktora *B. Braun*, *Tomeoni* el-menetele után is meg-marasztani a' Teátromban, tizenkét száz aranyat ígervén néki esztendőre. *Szeffzinek* magának nem is lett vólna kedve ellen továbbra is gyönyörködtetni szép éneklésével a' *Bétsi* Publikumot: de egy Iffjú gazdag Kereskedővel *Nátorp Úrral* lépven házassági életre; a' Férje nem akarta, hogy továbbra is a' Publikum nevezze még magáénak az ő kedves Feleségét: ki is

Férjének tettzése szerént Vég-bútsút is ve-
ve már a' múltt hétenn a' Teátrontól.

A' *Wieden* Külső-városbéli Lakosok
által Gróf *Clerfayt'* győzedelmeiért tarta-
tott haláadó Isteni-tiszteleten, nem tsak
számos Katona-Tisztek jelentek meg *Cler-
fayt* Fő-Vezérrel együtt; hanem, egyéb
polgár renden lévő más Uraságokonn kívül
Béts Városának Polgár-Mestere és Magi-
firátussa is.

(A' Bétsi Udvari-Újságnak 3-dik Februáriusú
Darabja is meg-írta Gróf *Clerfayt*nek egy gyermek
által borostyán kofzorúval lett meg-tiszteltetését, melly
kofzorú' Belőírásának első sorát így adja elő az em-
lített Újság:

Den Lorbèer nimm inderß)

A' F. Tsászárnénak szerentsés szülésé-
ről való örvendetes Jelentéssel Ts. K. Má-
jor *Caraccioli* küldettetett *Nápoly*ba, ki
ezen tiszteességes fáradságának olly szép ju-
talmát mérte, hogy hólttig ezer forintot
fog a' *Nápolyi* F. Udvertól kapni minden
elztendőben.“

Pávia (Ticinum) Városából, az ott lé-
vő Német és Magyar Kollégiomnak mo-
stani Prorectora T. *Paviáni* János Úr, hoz-
zánk botsátott betses Levelébenn arról tu-
dósít bennünket, hogy most tsak két Ma-
gyar Kis-Papok vagyunk a' nevezett Kól-
légiomban, 's Azok is szándékoznak egy-
nehány Hónapok múlva oda hagyni Olasz
Országot.